

Conservar el disseny gràfic. Protocol d'ingrés d'un fons de la Col·lecció de Disseny Gràfic al Museu del Disseny de Barcelona.

Des de l'any 2007, el Museu del Disseny de Barcelona està creant una Col·lecció de Disseny Gràfic dels segles XX i XXI, incrementant de forma contínua el seu fons. Aquest increment ha de fer-se vetllant per la bona conservació de les peces, motiu pel qual cal establir uns bons criteris d'intervenció en l'àmbit de la conservació preventiva. A partir de la realització del Treball Final del Títol Superior en Conservació i Restauració de Béns Culturals es va dur a terme un estudi de quins procediments se seguien en l'ingrés d'aquests fons amb l'objectiu d'establir un protocol d'ingrés que és el que s'exposa en aquesta article.

Preserving Graphic Design. Protocol for the Inclusion of a Portfolio in the Collection of Graphic Design at the Museu del Disseny in Barcelona.

Since 2007, the Museu del Disseny in Barcelona has been creating a Collection of Graphic Design from the XX and XXI centuries and is continually adding to its stock. This increase has been made possible by ensuring that the pieces are properly preserved and to do this it was necessary to establish good intervention criteria in the field of preventative preservation. For the Final Project of the Post Graduate Degree in Preservation and Restoration of Cultural Heritage a study of the procedures to be followed when these portfolios were included was undertaken with the aim of establishing a protocol for inclusion, details of which are presented in this paper.

Èlia López Reguant.

Titulada Superior en Conservació i Restauració de Béns Culturals en l'especialitat de Document Gràfic per l'ESCRBCC.

Conservadora-restauradora d'obra gràfica i material d'arxiu.

Post Graduate Degree in Preservation and Restoration of Cultural Heritage specialising in Graphic Documents from the ESCRBCC.

Conservator-Restorer of graphic artwork and archival material.

elialopezreguant@gmail.com

Paraules clau: Disseny gràfic, conservació preventiva, reserves, ingrés d'un fons, criteris d'intervenció, museu.

Keywords: Graphic design, preventative preservation, stock, admission of a portfolio, intervention criteria, museum.

Data de recepció: 12-XI-2020 > **Data d'acceptació:** 20-XI-2020 / **Date received:** 12-XI-2020 > **Date accepted:** 20-XI-2020

1.6

1.5

STOP

STOP

INTRODUCCIÓ

L'any 2014 el Museu del Disseny de Barcelona obre les portes a la nova seu, a l'edifici Disseny HUB Barcelona, unes noves instal·lacions en les quals s'ha de conservar el patrimoni que forma part de les col·leccions del Museu del Disseny. Una d'aquestes col·leccions és la de Disseny Gràfic, la qual creix de manera rellevant entre 2014 i 2018 gràcies a les dues exposicions específiques del museu: "El disseny gràfic: d'ofici a professió (1940-1980)" i "Dissenyes o treballes? La nova comunicació visual. 1980-2003". Actualment, més de 6.000 peces de disseny gràfic es troben a les reserves del Museu del Disseny.

Amb motiu d'aquest fort increment i de la seva ubicació als magatzems es va començar a plantejar la necessitat d'establir un protocol per l'entrada i emmagatzematge de les peces a les reserves, ja que és un fons que cada any ha crescut en uns milers de peces. Per tal de realitzar aquest protocol calia resoldre alguns aspectes previs: quines eren les mínimes intervencions per assegurar que les peces entraven correctament a les reserves, establir uns dispositius de protecció individual que vetllessin per la protecció de les peces, tant a dins d'un armari compacte com en cas de consulta, i adequar la ubicació de les peces al compacte de manera que es vetllés per la seva bona conservació alhora que es facilités la seva cerca. Per últim, era imprescindible arribar a consensos entre el que recomana la conservació preventiva i les necessitats i activitats del museu.

Plantejar-se el millor sistema per a la conservació preventiva d'un conjunt tan gran de peces (les quals

són de tipologies diferents) suposa un treball important d'estudi tant de la col·lecció com de la bibliografia, així com dels sistemes que s'utilitzen a d'altres institucions, per extreure'n unes conclusions i poder establir un protocol que serveixi tant al Museu del Disseny com a d'altres espais amb peces similars.

El veritable desenvolupament d'aquest protocol va iniciar-se l'any 2018. A partir dels coneixements previs del Departament de Conservació-Restauració i de les necessitats del Departament de Col·leccions, van començar a establir-se algunes directrius. Aquests processos partien de bibliografia variada, de necessitats específiques per a la gestió de la col·lecció i dels coneixements adquirits amb l'experiència professional. L'any 2020, amb motiu de la realització del Treball Final del Títol Superior en Conservació i Restauració de Béns Culturals, es va recopilar tota la documentació generada al llarg del temps per tal d'endreçar-la, reforçar-la amb bibliografia i poder-ne extreure un document de treball vàlid, que és el que es presenta en aquest article.

LA COL·LECCIÓ DE DISSENY GRÀFIC DEL MUSEU DEL DISSENY DE BARCELONA

"Com en tots els seus àmbits patrimonials, és objectiu del Museu del Disseny de Barcelona aplegar, conservar, difondre i revalorar el disseny gràfic. [...] Des del 2007, el Museu ha volgut recuperar –i ho continua fent– la línia històrica del disseny gràfic als segles XX i XXI, seleccionant-ne els autors i la producció més representativa, fonamentalment de l'àmbit català, sense

[1] Imatge d'un conjunt de peces dels dissenyadors Ribas i Creus que es conserven al Museu del Disseny de Barcelona (Fotografia: Èlia López).

¹ VÉLEZ VICENTE, P.; CALVERA SAGUÉ, A. *El disseny gràfic: d'ofici a professió (1940-1980)*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2014.

oblidar, però, el més representatiu en el terreny espanyol contemporani”.¹

La col·lecció s'inicià amb els cartells, considerats els elements més emblemàtics del disseny gràfic, que es van reunir en l'exposició "Cartells. Col·lecció del Gabinet de les Arts Gràfiques". A partir d'aquí, el Museu del Disseny començà a reunir exemplars de tot allò que integra el món del disseny gràfic: cartell comercial i d'esdeveniments, *packaging*, petit imprès, calendaris, identitat corporativa, llibres i revistes, felicitacions nadalenques, avisos de vacances, etc., aconseguint una col·lecció que pretén esdevenir una referència d'aquesta disciplina per a tothom qui tingui interès en la producció d'aquest àmbit.

Més de 6.000 peces mostren l'evolució del disseny gràfic en el territori. S'hi troben representats els primers grafistes del segle XX, com Pla-Narbona, Antoni Morillas, Joan Pedragosa o Ricard Giralt-Miracle, i es continua amb les generacions posteriors d'una llista que no deixa d'incrementar-se i que arriba fins a l'actualitat, amb noms com Javier Mariscal, Toni Miserachs, Carlos Rolando, America Sanchez, Enric Satué, Claret Serrahima, Pilar Villuendas, Yves Zimmermann o Peret. Avui en dia s'hi continuen incorporant tota mena d'impresos i d'altres suports gràfics procedents dels mateixos autors o de fons d'agrupacions com l'ADG-FAD amb els Premis Laus o la Fundació Comunicació Gràfica. [1]

PROTOCOL D'INGRÉS D'UN FONS DE DISSENY GRÀFIC

Totes les donacions que rep el Museu del Disseny de Barcelona arriben al Departament de Conservació-Restauració després d'haver-se signat la documentació legal, haver-se documentat correctament i amb el número de registre assignat. L'equip de conservadores-restauradores realitzen un seguit d'intervencions per assegurar la bona conservació de les peces a l'espai de reserves.

Aquestes intervencions pretenen donar solució a diferents problemàtiques que es poden presentar en tot ingrés d'obra, així com complir certs aspectes legals i assegurar unes condicions òptimes de conservació preventiva.

A continuació s'exposen els passos a seguir en l'ingrés de qualsevol donació de Disseny gràfic, els quals queden recollits de forma resumida en la següent infografia. [2]

1. Revisió de l'estat de conservació de la donació

El primer pas per assegurar la bona preservació de la donació és conèixer-ne l'estat de conservació.

Aquest estudi inicial de l'estat de conservació de les peces és primordial per poder establir les condicions de conservació òptimes per cada cas, alhora que permet determinar les prioritats d'actuació de conservació-restauració.

També és essencial de cara a poder fer un control periòdic d'aquest estat de conservació, valorar si s'han produït canvis i modificar els paràmetres de conservació preventiva si es considera necessari.

La revisió de l'estat de conservació caldrà plantejar-la en dues fases: una primera fase en la qual s'observa l'estat general de la donació, per tal d'identificar les patologies que puguin ser més perilloses per a la conservació de la

2

Museu del Disseny
de Barcelona

PROTOCOL D'INGRÉS D'UN FONS DE DISSENY GRÀFIC

Departament de Conservació-Restauració

1

REVISIÓ DE L'ESTAT DE CONSERVACIÓ

Revisió general
Revisió individual

2

NETEJA SUPERFICIAL

Eliminació de la brutícia superficial mitjançant l'aspiració

3

INTERVENCIIONS PUNTUALS

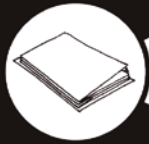
Desinfecció   Consolidacions d'urgència   Buidat
Aplanat   Retirada de material adherit

4

ETIQUETATGE I MARCATGE

Número de registre a llapis a la cantonada inferior dreta del revers

5

PROTECCIÓ I EMMAGATZEMATGE

Proteccions individuals i de conjunt
Segons tipologia i dimensions dels objectes

6

FOTOGRAFIA

Manipulació de peces en sessions fotogràfiques

7

UBICACIÓ A RESERVES

Paraula clau → Tipologia → Dimensions → Autoria → Núm. registre

8

REGISTRE DE DADES

Document de processos realitzats
Fotografies de conservació-restauració

[2] Infografia del protocol d'ingrés (Imatge digital realitzada amb Adobe® Photoshop: Èlia López Reguant).

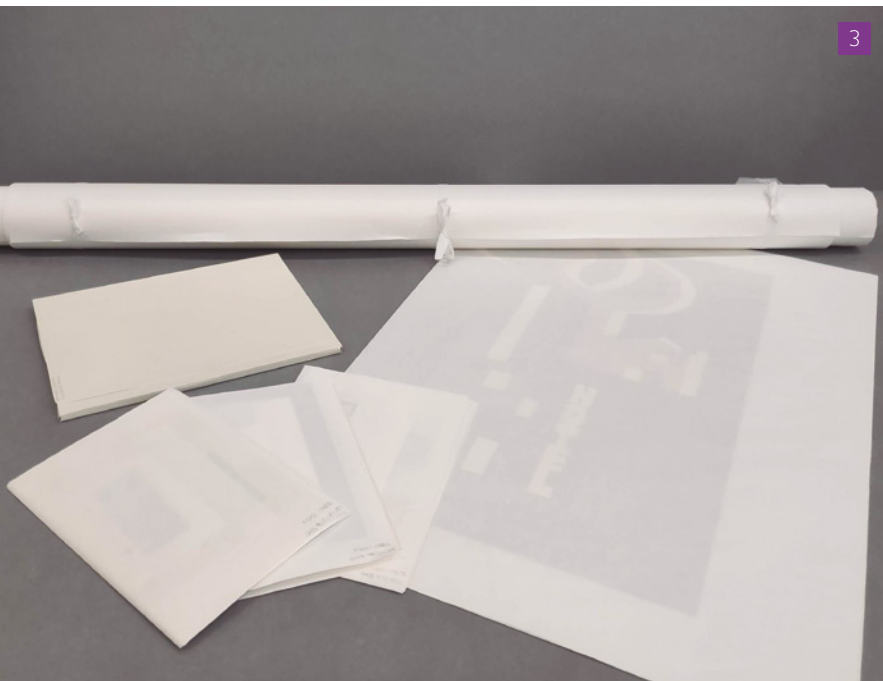
donació i establir la necessitat de realitzar intervencions d'urgència; i una segona fase en què es documenta l'estat de conservació de cadascuna de les peces, s'identifiquen les patologies que s'observen i es fan fotografies de cadascuna de les peces per tenir constància visual del seu estat de conservació.

Les dades derivades de la revisió es recullen en un document de Microsoft Excel de registre de dades de la donació. S'especifica l'estat de conservació general i les patologies que presenta cadascuna de les peces en la columna destinada a aquesta informació.

2. Neteja superficial

La brutícia superficial suposa un perill per la conservació de les peces a nivell físico-mecànic, ja que pot provocar taques, erosionar els suports o generar reaccions químiques. A més, la seva presència fa augmentar la quantitat de partícules en l'ambient i la quantitat d'espores circulant lliurement, incrementant el risc de desenvolupament biològic i l'atac de plagues d'insectes en els dipòsits.

És per aquest motiu que la primera intervenció a realitzar a les peces de qualsevol donació és la neteja superficial mitjançant l'aspiració amb un aspirador específic de conservació amb regulació d'intensitat i filtre Hepa®. El seu objectiu és eliminar els factors de degradació que es troben a la superfície de les peces per tal d'assegurar-ne una bona conservació.

[3] Imatge de diferents dispositius de protecció que s'utilitzen en el Museu del Disseny de Barcelona (Fotografia: Èlia López).

3. Intervencions puntuals

Les obres que arriben al museu poden presentar diferents alteracions en el suport: deformacions i ondulacions, estrips, restes d'altres materials, possibles atacs de microorganismes, etc. Aquestes alteracions poden fer perillar la integritat de les peces, de manera que és important intervenir-les per reduir riscos.

A partir de les diferents patologies que es poden trobar en les peces, i per tal d'aconseguir les condicions òptimes de conservació, caldrà realitzar unes intervencions puntuals determinades que s'exposen a la [TAULA 1](#).

4. Etiquetatge i marcatge

L'article 13 del Decret 35/1992, de 10 de febrer, de desplegament parcial de la Llei 17/1990, estableix que a cada objecte se li assigna un número de registre que és únic i intransferible per a cada bé. Aquest número de registre es marca de forma permanent en l'objecte o espècimen, de la manera més adequada a la seva naturalesa, excepte en aquells casos en què la marca afecti el seu valor.

S'estableixen unes directrius pel marcatge segons la tipologia d'objecte i el seu material constitutiu que s'exposen a la taula següent, partint de la norma que les peces es marquen a la cantonada inferior dreta del revers amb llapis tou. [TAULA 2](#)

5. Sistemes de protecció i emmagatzematge

Entenem per sistema de protecció individual les carpetes, capsos o fundes que cobreixen la peça per protegir-la.

Aquests elements, doncs, permetran aïllar la peça dels agents externs de degradació alhora que facilitaran la seva manipulació evitant el contacte directe amb el suport de l'obra.

També es contempen els dispositius d'emmagatzematge de conjunt. Aquests elements permeten separar autors entre si, alhora que aporten un suport secundari per a la manipulació de les peces.

En funció de la tipologia d'objecte i de les seves dimensions s'estableixen unes proteccions individuals i de conjunt determinades, tal com es mostra en la següent taula. Alguns exemples d'aquestes proteccions es poden veure en la següent fotografia. [3](#) [TAULA 3](#)

6. Fotografia

Com a part del procés de documentació, l'objecte es fotografia. Aquesta imatge passa a formar part de la documentació de la peça amb el mateix número de registre que l'obra. És important que aquesta imatge mostri l'obra tal com es conserva al museu, ha de ser

TAULA 1

PATOLOGIA	INTERVENCIÓ
Possible atac de microorganismes	Desinfecció
Fortes degradacions físico-mecàniques en forma d'estrips i pèrdues	Consolidacions d'urgència
Deformacions	Aplanat
Restes de materials adherits	Retirada dels materials adherits
Productes i materials a l'interior dels objectes	Buidat

Nota. A la columna "Patologia" es fan constar les principals alteracions observades en les peces de la Col·lecció de Disseny Gràfic i a la columna "Intervenció" es relacionen les intervencions puntuals que es duen a terme al museu.

TAULA 2

OBJECTE	MATERIAL UTILITZAT	UBICACIÓ EN LA PEÇA
Objecte de paper bidimensional	Llapis tou 2B	Cantonada inferior dreta del revers
Objecte de paper/cartó amb gruix	Llapis tou 2B	Revers de la coberta: Cantonada inferior dreta. Primera pàgina del bloc: Cantonada inferior dreta
Objecte de paper/cartó tridimensional	Llapis tou 2B	Base de l'objecte: Cantonada inferior dreta Pestanya superior: Cantonada inferior dreta
Objecte de vidre, metall o fusta tridimensional	Capa de Paraloid® B-72 al 30% en alcohol i NR amb retolador permanent negre/blanc	Base de l'objecte
Objecte de plàstic tridimensional	Etiqueta de paper i llapis tou 2B	Etiqueta lligada entre el tap i l'ampolla o en un element sortint
Objecte de plàstic bidimensional	Etiqueta de paper i llapis tou 2B	Etiqueta a l'interior de l'objecte

Nota. A la columna "Objecte" s'enumeren les diferents tipologies d'objectes que trobem a la col·lecció a partir del material que el constitueix i si és bidimensional o tridimensional. Per a cada objecte s'estableix un material per realitzar el marcatge (columna "Material utilitzat") i una ubicació (columna "Ubicació en la peça").

TAULA 3

OBJECTE	PROTECCIÓ INDIVIDUAL	PROTECCIÓ COL·LECTIVA
Objecte de paper/cartó bidimensional de petit format	Camisa simple	Carpeta
Objecte de paper/cartó bidimensional de mitjà i gran format	Camisa simple	Base
Objecte de paper/cartó bidimensional de molt gran format	Rottle	-
Objecte de paper/cartó amb cert gruix	Camisa simple	Base
Etiquetes i segells	Fundes transparents	Àlbum
Objecte tridimensional	Sense protecció individual	Base

Nota. A la columna "Objecte" s'estableix una classificació dels objectes de la col·lecció a partir de les seves característiques físiques (materials i dimensions). A partir d'aquesta classificació s'estableix la "Protecció individual" i la "Protecció col·lectiva" per a cadascun d'ells.

² La “Paraula Clau” permet la classificació de les peces de la col·lecció en diferents grups. Aquests grups tenen en compte la tipologia d’objecte, però també el motiu pel qual la peça és al museu.

[4] Procés de fotografat de grans formats al plató del Museu del Disseny de Barcelona (Fotografia: Xavi Padrós).

realitzada per un fotògraf professional i amb una alta qualitat d’imatge.

El fotògraf realitza les fotografies amb ajuda de l’equip de conservació-restauració que és qui manipula les peces. En una mateixa sessió de fotos s’intenten fotografiar el màxim de peces, per la qual cosa s’organitzen per dimensions i/o tipologies i s’adequa l’espai de treball per realitzar les fotografies de manera sistemàtica, tal com es pot veure en la fotografia de Xavi Padrós d’una sessió de fotos. ⁴

Podem trobar tres tipus de fotografies, tal com es planteja a la [TAULA 4](#).

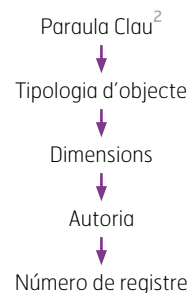
7. Ubicació a les reserves

Les obres que formen la Col·lecció de Disseny Gràfic s’emmagatzemen dins d’un compacte de les reserves del Museu del Disseny, a la planta inferior de l’edifici Disseny HUB Barcelona, en un espai aïllat amb les condicions climàtiques controlades. El compacte destinat a aquesta col·lecció és el número 1 i, en aquests moments, la major part de la Col·lecció de Disseny Gràfic es troba en els compactes 1.5 i 1.6. ⁵

Considerant les diferents característiques que tenen els objectes que formen la col·lecció i els dispositius dels quals es disposa en els compactes, s’estableix una distribució

dels objectes que vetlla per la seva bona conservació en diferents unitats d’emmagatzematge.

El criteri d’ordenació de les peces per a la seva ubicació en el compacte 1 és el següent:

[5] Imatge del passadís format pels compactes 1.5 i 1.6, en els quals es conserva la Col·lecció de Disseny Gràfic del Museu del Disseny de Barcelona (Fotografia: Èlia López).de Barcelona (Fotografia: Èlia López).

Es determinen diferents espais i unitats d'emmagatzematge per a les diferents paraules clau i tipologia d'objectes, tal com es mostra a la **TAULA 5**.

- emmagatzematge individual
- emmagatzematge de conjunt
- ubicació a les reserves.

8. Registre de dades

Tan important és realitzar els processos abans explicats en les peces, com ho és documentar-los. Avui en dia aquesta informació és recollida per les conservadores-restauradores en documents de Microsoft Excel específics per a cada col·lecció en els que hi figuren els següents camps, a part de les dades bàsiques de documentació:

- estat de conservació
- alteracions
- intervencions realitzades

Les fotografies realitzades durant el procés d'ingrés s'organitzen de la següent manera: les fotografies generals de la donació es guarden juntes en una carpeta amb el nom i l'any de la donació i les fotografies individuals de cadascuna de les peces s'organitzen en carpetes amb el número de registre de la peça.

CONSIDERACIONS SOBRE EL PROTOCOL

Durant el procés d'elaboració del protocol va ser necessari resoldre alguns aspectes previs que es plantejaven en la

TAULA 4

OBJECTE	FOTOGRAFIA
Objecte bidimensional	Fotografia de l'anvers i angle frontal
Objecte tridimensional	Fotografia de tres cares de l'objecte i angle lleugerament picat
Conjunt d'objectes	Les peces que formen conjunts es fotografien individualment però també de forma conjunta

Nota. A la columna "Objecte" es consideren tres possibilitats segons les dimensions i la quantitat dels objectes i a la columna "Fotografia" s'exposa el tipus d'imatge que es pren segons l'objecte.

TAULA 5

PARAULA CLAU	ESPAI EN COMPACTE	UNITAT D'EMMAGATZEMATGE
Cartells	Compacte 1.6 Columnes de la A a la F	Calaixos / Prestatges / Corrons
Etiquetes	Compacte 1.5 Columna G	Prestatges / Calaixos
Gràfica publicitària i de promoció	Compacte 1.5 Columna B	Prestatges / Calaixos
Identitat corporativa	Compacte 1.5 Columna A	Prestatges / Calaixos
Imprès social	Compacte 1.5 Columna A	Calaixos
Packaging	Compacte 1.5 Columna H Compacte 1.6 Columnes F, G i H	Prestatges / Calaixos
Mostraris	Compacte 1.5 Columna C	Prestatges
Revistes	Compacte 1.5 Columna D	Prestatges
Editorial	Compacte 1.5 Columna E	Prestatges / Calaixos
Gràfica aplicada	Compacte 1.5 Columna H	Prestatges

Nota. A partir de la classificació segons la paraula clau (columna "Paraula Clau") s'enumeren els espais que ocupen en el compacte (columna "Espai a compacte", on s'identifica el compacte on es troben i les columnes que ocupen) i les opcions d'unitats d'emmagatzematge on es dipositen (columna "Unitat d'emmagatzematge").

introducció de l'article: les mínimes intervencions prèvies, els dispositius de protecció individual i la ubicació de les peces al compacte.

Alhora, van aparèixer altres aspectes que no s'havien tingut en compte inicialment, però que eren importants per establir unes bones directrius pel que fa a la conservació preventiva i a la documentació de les peces.

A continuació, s'exposen les consideracions sobre aquests aspectes per tal de complementar les directrius del protocol.

INTERVENCIONS PUNTUALS

Establir les mínimes intervencions prèvies per assegurar que les peces entraven correctament a les reserves, va suposar revisar les problemàtiques que podien presentar les peces, determinar les condicions òptimes de conservació per reduir els riscos i buscar solucions per resoldre les problemàtiques. A més, calia tenir en compte que aquestes intervencions no havien de suposar uns processos complets de conservació-restauració, sinó unes intervencions puntuals que tenen per objectiu aturar les degradacions dels suports i assegurar una bona conservació de les peces.

SISTEMES DE PROTECCIÓ I EMMAGATZEMATGE

Per determinar els dispositius de protecció individual de les peces es van haver de tenir en compte aspectes econòmics i de gestió i ús de la col·lecció, així com considerar els espais d'emmagatzematge a l'hora de triar les proteccions. Aquest tema, però, no acaba d'estar resolt i segueix essent una qüestió de debat entre les persones que gestionen la col·lecció: la idea que les reserves puguin ser visitables, i que les obres puguin estar a la vista, entra en contradicció amb la necessitat de protegir de la llum i dels agents externs de degradació unes peces que per la seva pròpia naturalesa material són molt sensibles. Caldrà seguir valorant aquest tema per trobar la solució que satisfaci al més gran nombre de professionals possible.

UBICACIÓ DE LES PECES

La ubicació de les peces en els compactes va ser i és un dels temes més complicats a resoldre. Determinar l'espai que han d'ocupar els objectes i com s'han d'organitzar suposa conèixer molt bé tota la col·lecció i preveure cap a on creixerà. Cal saber les característiques físiques i materials del fons que s'ha d'organitzar, perquè no és el mateix tenir una col·lecció de 150 cartells a tenir-ne una de 2.000 cartells, 70 ampolles de vidre, 400 llibres i 200 etiquetes, entre molts altres objectes. També és important saber el motiu pel qual les peces han passat a formar part del fons, ja que pot determinar la seva ubicació en el compacte: hi ha peces a la col·lecció que tenen una tipologia determinada, però que no són importants per

aquest motiu, sinó per algun altre aspecte que contenen. Per exemple, trobem obres amb format de llibre que estan a la col·lecció perquè contenen un logotip que va ser creat per un autor determinat, no essent l'objecte final (el llibre) el motiu pel qual la peça ha passat a formar part de la col·lecció. Aquest "motiu" és la Paraula Clau, el primer esglaó en el criteri d'ordenació de la col·lecció.

Arribar a determinar el criteri d'ordenació i la ubicació en el compacte de les peces no ha estat fàcil i s'han plantejat (i aplicat) diferents opcions per arribar a la que s'ha exposat en el protocol i que ha estat consensuada per les diferents persones que treballen amb la col·lecció.

FOTOGRAFIES DE L'ESTAT DE CONSERVACIÓ

La realització de fotografies per documentar l'estat de conservació de les peces és un procés que s'ha plantejat en el protocol, però que avui en dia encara és objecte de debat i no està resolt. Avui només es documenten fotogràficament les peces en el cas que vagin a exposició, que s'hagin d'intervenir o que es deixin en préstec a una altra institució. El ritme frenètic de creixement de la Col·lecció de Disseny Gràfic en els últims dos anys ha suposat haver d'economitzar el temps al màxim i prioritzar l'estabilització de les donacions, deixant en un segon terme la documentació fotogràfica de l'estat de conservació. Caldrà posar en pràctica aquesta intervenció per veure realment el que comporta en temps i espai d'emmagatzematge de dades digitals.

ALTRES ASPECTES

L'elaboració del protocol també va fer aparèixer altres aspectes que inicialment no es plantejaven: es va haver de determinar com i per què es revisava l'estat de conservació de les peces, es van establir les directrius per a l'etiquetatge i el marcatge dels objectes, es van enumerar els tipus de fotografies que es feien a les peces i, per últim, es va reflexionar sobre la necessitat de registrar els processos realitzats i adjuntar-los com a part de la documentació de les obres.

CONCLUSIONS

En el moment d'iniciar aquest projecte partíem de la hipòtesi que, per vetllar per la bona conservació de les peces d'una col·lecció i assegurar que els increments entressin a les reserves en les mateixes condicions que la resta de la col·lecció, era necessari establir un protocol de conservació per a l'ingrés de peces.

Aquest protocol, però, havia d'aconseguir arribar a consensos entre el que recomana la conservació preventiva i les necessitats i activitats del museu, una tasca que ha suposat esforços ingents. S'ha hagut de fer molta pedagogia, buscar molta bibliografia que donés suport als plantejaments que es feien des de la

conservació preventiva i posar molta imaginació a l'hora de resoldre problemes.

Aquest document avui en dia és una proposta que caldrà acabar de perfilar. És necessari que les diferents persones que treballen amb la col·lecció puguin donar la seva opinió i plantejar millores tenint en compte els seus coneixements professionals i les necessitats de gestió de la col·lecció. Amb el temps serà important revisar el protocol i modificar-lo, si s'escau, per adaptar-se a les noves tècniques i necessitats que puguin sorgir.

BIBLIOGRAFIA

ARGERICH FERNÁNDEZ, I. [et al.]. *Conservación preventiva y Plan de Gestión de Desastres en Archivos y Bibliotecas*. Madrid: Ministerio de Cultura, Subdirección General de Publicaciones, Información y Documentación, 2010.

CUNHA, G. M. *Métodos de evaluación para determinar las necesidades de conservación en bibliotecas y archivos: un estudio del RAMP con recomendaciones prácticas*. París: UNESCO, 1988 (Programa General de Información y UNISIST PGI-88/WS/16). Disponible en línia a: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000080930_spa> [Consulta: 24 abril 2020].

"Decret 35/1992, de 10 de febrer, de desplegament parcial de la Llei 17/1990". *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* (26/02/1992), núm. 1561, p. 1260.

GARCÍA MORALES, M. *La conservación preventiva en los museos*. Santa Cruz de Tenerife: Organismo Autónomo Museos y Centros, 2000.

ICOM-CIDOC. *Etiquetatge i marcatge de l'objecte* [En línia]. <https://cultura.gencat.cat/web/.content/dgpc/museus/08.recursos/publicacions/publicacions_antigues/etimarc.pdf> [Consulta: 22 abril 2020].

ICOM España Digital, revista del Comité Español de ICOM. "Almacenes de museos. Espacios Internos. Propuesta para su organización". [Madrid] (2011), núm. 3. Disponible en línia a: <https://www.icom-ce.org/recursos/ICOM_CE_Digital/03/ICOMCEDigital03.pdf> [Consulta: 23 abril 2020].

KISSEL, E; DÍAZ PEDREGAL, P; MONIER, V. *Concepció i gestió dels magatzems de museus*. Barcelona: Departament de Cultura, 2006.

OGDEN, S. *Manual de preservación de bibliotecas y archivos del Northeast Document Conservation Center*. 3a ed. Santiago de Chile: DIBAM, Centro Nacional de Conservación y Restauración (Chile), 2000.

SÁNCHEZ HERNAMPÉREZ, A. *Políticas de conservación en bibliotecas*. Madrid: Arco Libros, 1999.

SCHAEFFER, T.T. *Effects of Light on Materials in Collections*. Los Ángeles: Getty Trust Publications, 2006.

VÉLEZ VICENTE, P; CALVERA SAGUÉ, A. *El disseny gràfic: d'ofici a professió (1940-1980)*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2014.

Des de
2001

donem suport a la difusió
de la recerca en Conservació i Restauració

Redisseny i nou format
sota criteris d'Ecoedició

Afegim continguts multimedia
amb realitat augmentada

+ Estratègia digital

Si tens material inèdit i el vols difondre des d'un nou punt de vista, et volem conèixer. **Contacta'ns!**
<http://www.esrbcc.cat/> • <https://raco.cat/index.php/UNICUM/issue/archive>